

Бурдовий Сергій Вікторович

старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти
Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Постановка проблеми, формулювання цілей статті. Швидкий розвиток програмно-технічних засобів обробки інформації у світі дедалі швидше змінює темпи освіти сучасного суспільства. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різноманітні сфери діяльності людини не оминули і галузь освіти. Через це особливого значення набуває переорієнтація мислення сучасного вчителя на усвідомлення принципово нових вимог до його педагогічної діяльності, готовності використовувати сучасні електронні засоби навчання як допоміжні навчальні ресурси. Сьогодні, підвищення професійного рівня вчителя, неодмінно пов'язане з освоєнням нових освітніх технологій, впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, перехід від принципу «освіта на все життя» до принципу «освіти через все життя». Масове поширення в школах сучасних електронних навчальних засобів зовсім не означає зростання професійної майстерності педагогів і як наслідок якості освіти.

Аналіз дисертаційних досліджень і праць, присвячених проблемам інформатизації освіти, формування інформаційної культури та використання в навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій (В.Ю. Биков, А.Ф. Верлань, Р.С. Гуревич, О.В. Співаковський, С.А. Раков, О.П. Значенко, Б.С. Гершунський, О.В. Готовцева, А.П. Єршов, М.І. Жалдак, Ю.І. Машбиць, В.М. Монахов, Н.В. Морзе, І.М. Пустинникова, М.І. Шкіль, та багато інших) говорить про неабиякий інтерес до зазначеної проблеми.

Проблема підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у контексті зміни самого освітнього процесу, підготовки вчителів до впровадження нових електронних засобів навчання, вимагає стовідсоткового володіння інформаційно-комунікаційними технологіями не тільки окремими вчителями, а й усіма педагогічними колективами закладів освіти на чолі з адміністрацією закладу.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Отже, нагальною є потреба у визначенні педагогічних умов, що сприятимуть ефективному формуванню готовності вчителів до використання електронних засобів навчання у навчально-виховному процесі освітнього закладу. Однак, незважаючи на різнопланові й досить масштабні дослідження, проблема визначення ефективних педагогічних умов формування готовності вчителів до використання електронних засобів навчання у своїй професійній діяльності потребує подальшого наукового осмислення.

Актуальність зазначених проблем та аналіз наукових джерел, нормативних документів регламентуючих освітню діяльність, практики підвищення кваліфікації педагогічних кадрів дає змогу виявити **об'єктивні суперечності між:**

- потребами педагогічного процесу щодо підвищення рівня підготовки педагогічних кадрів до використання сучасних електронних засобів навчання та реальним рівнем інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя;
- необхідністю здійснення неперервної педагогічної підтримки діяльності вчителя у міжкурсовий період з актуальних проблем та перспектив впровадження програмного забезпечення у систему освіти і відсутністю ефективних комплексів взаємопов'язаних елементів направлених на теоретичну і практичну підтримку вчителів з зазначеного питання;
- стрімким впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес освітніх закладів та актуальними проблемами типології, класифікації та термінологічної бази сучасних електронних засобів навчання.

Метою написання статті є визначення ефективних організаційно-педагогічних умов формування готовності вчителів до використання сучасних електронних засобів навчання у своїй професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Успішне впровадження електронних засобів навчання залежить від наявності чітко продуманої методичної системи навчання всіх без виключення освітян навчального колективу сучасним інформаційним технологіям з переорієнтацією на формування навичок використання інформаційних та комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності, освоєнням нових інноваційних технологій, розвитку інтелектуального та творчого потенціалу вчителя. Для цього необхідно забезпечити вчителям необхідні умови та можливості, які дозволять вчителю вільно обирати методи, форми, засоби розвитку особистості школяра, оптимальний зміст навчально-виховної діяльності.

Першочергове завдання, на шляху до організації безперервного навчання розробки та використання нових електронних засобів навчання, на нашу думку, є створення *необхідних організаційно-педагогічних умов*, що сприятимуть вдосконаленню педагогічної майстерності вчителя в цілому, залучення його до науково-педагогічної діяльності на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності.

На основі аналізу довідкової літератури ми дійшли висновку що тлумачення поняття “умова” різні, але, як правило, мають багато спільного. Наведемо для прикладу тлумачення поняття “умова”, яке зазначено у філософському енциклопедичному словнику: “умова - філософська категорія, в якій відображаються

універсальні відношення речі до тих факторів, завдяки яким вона виникає та існує. Завдяки наявності відповідних умов властивості речей переходять з можливості в дійсність" [1, с. 482].

Багато науковців під терміном "педагогічна умова" вважають обставини, що сприяють розвитку або навпаки гальмуванню навчально-виховного процесу та визначають їх як комплекс засобів, наявних у навчального закладу для ефективного здійснення навчально-виховного процесу. Ми погоджуємося з науковцями які спеціально визначають термін "педагогічна умова" як певну обставину чи обстановку, яка так чи інакше впливає на творення, формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості, тощо.

Організаційно-педагогічні умови є різновидом педагогічних умов, які залежать від особливостей організації навчально-виховного процесу. Б. Чижевський вказує, що організаційно-педагогічні умови відображають "функціональну залежність суттєвих компонентів педагогічного явища від комплексу об'єктів (речей, їх станів, процесів, взаємодій) у різних проявах" [2, с. 82]. Враховуючі різні трактування педагогічних умов видатних науковців, ми під *організаційно-педагогічними умовами ефективного використання електронних засобів навчання будемо розуміти певні обставини, що сприяють підготовці вчителів до реалізації цього виду діяльності з урахуванням потреб, інтересів та можливостей вчителів.*

Наш комплекс організаційно-педагогічних умов ми представили у контексті трьох компонент:

- створення сучасного інформаційного середовища у загальноосвітніх навчальних закладах;
- оновлення змісту та структури методичної роботи з педагогічними кадрами у системі післядипломної педагогічної освіти;
- впровадження регіональної віртуальної системи неперервної підтримки вчителя у міжкурсовий період.

Схема.1

Комплекс організаційно-педагогічних умов

Розглянемо більш детально кожну з цих умов. *Створення сучасного інформаційно-освітнього середовища у загальноосвітніх навчальних закладах* є однією з необхідних умов впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес та, ефективного використання електронних засобів навчання. Сьогодні вже очевидно, що сучасна система післядипломної педагогічної освіти повинна бути не просто системою підвищення кваліфікації, а неперервним, єдиним механізмом переорієнтації педагогічних кадрів на новий зміст, форми та методи навчання з урахуванням сучасних світових освітніх тенденцій. Розв'язання проблеми не можливе без існування єдиного інформаційного середовища навчального закладу з ефективною, спільною взаємодією відповідних структурних органів держави, обласних управлінь освіти, методичних служб освітніх регіонів, адміністрації закладів освіти, вчителів, учнів, батьків.

Другою, важливою організаційно-педагогічною умовою, з нашого комплексу умов ефективного формування готовності вчителів до використання електронних засобів навчання, є *оновлення змісту та структури методичної роботи з педагогічними кадрами у системі післядипломної педагогічної освіти*.

Сучасні процеси модернізації системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, які відбуваються в освіті останнім часом, висувають нові вимоги до якості освіти взагалі і професіоналізму педагогів зокрема. Актуальним завданням сучасної освіти є створення умов для постійного, неперервного зростання професійної майстерності педагогічних кадрів. У центрі освіти, завжди був, є і буде учень. Сучасному вчителю, сьогодні, без застосування передових інноваційних, педагогічних, інформаційних технологій дуже важко залишатися "цікавим" для учнів. Вчитель повинен вирішити актуальну проблему методологічної переорієнтації процесу навчання та виховання на розвиток творчої особистості учня, акцентувати увагу на формуванні його життєво важливих компетентностей. Досягти такого результату можна тільки через підвищення ефективності праці кожного педагога, використання його потенціальних, нереалізованих можливостей, тобто кожен вчитель повинен бути продуктивним.

Розглянемо нашу авторську віртуальну систему неперервної підтримки вчителя у міжкурсовий період що входить до визначених нами обов'язкових організаційно-педагогічних умов ефективного формування готовності вчителів до використання електронних засобів навчання. Під *віртуальною системою неперервної підтримки вчителя у міжкурсовий період* будемо розуміти - окремі частини, компоненти, аспекти, форми, способи діяльності, певний порядок та послідовність дій, що й являє собою цілий комплекс взаємопов'язаних віртуальних елементів направлених на теоретичну і практичну підтримку вчителів за допомогою використання інтернет-комунікацій та сучасних інтернет-сервісів Web 2.0. Головною метою нашої віртуальної системи неперервної підтримки вчителя є формування у вчителів готовності до використання електронних навчальних засобів шляхом постійної педагогічної допомоги, методичних консультацій, спільного обговорення проблемних питань саме у міжкурсовий період у зручний для вчителя час шляхом максимального залучення вчителів до творчої самостійної діяльності з метою отримання нових знань та вмій [3, с. 39].

Висновок та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Враховуючи реалії сьогодення, сучасному вчителю, просто необхідно використовувати новітні ефективні технології навчання, в тому числі і інформаційно-комунікаційні. Представлений комплекс організаційно-педагогічних умов є саме тими ключовими обставинами що сприяють ефективній підготовці кожного вчителя до реалізації цього виду діяльності.

З кожним роком зростає відсотковий показник забезпеченості освітніх закладів комп'ютерною та мультимедійною технікою, електронними педагогічними програмними засобами, все більше навчальних закладів мають вільний доступ до мережі Інтернет. Існуюча система післядипломної педагогічної освіти, обов'язково повинна враховувати тенденції розвитку інформаційних технологій, можливості та результати їх впровадження. На сьогоднішній день, курсів підвищення кваліфікації, які вчитель проходить на базі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, вже недостатньо. Повертаючись з курсів вчителів потрапляє в своє звичайне середовище, як правило, без можливості вдосконалення навичок та розширення знань, які отримав на курсах. В результаті освіта, без впровадження більш перспективної форми поновлення знань кадрів в післядипломний період стає все більш неспроможною утримувати на належному рівні навчальні заклади і особливо підвищувати фаховий потенціал своїх педагогічних працівників.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник [ред.-упоряд.В. І. Шинкарук]. - К. : Абрис, 2002. - 742 с.
2. Чижевський Б.Г. Організаційно-педагогічні умови становлення ліцеїв в Україні / Б.Г. Чижевський. - К. : Інститут педагогіки АПН України, 1996. – 249 с.
3. Буртовий С.В. Педагогічні можливості використання Інтернет-технологій Веб 2.0 / С.В.Буртовий // Педагогічний вісник. - 2010. - №1-2 (13-14). - С. 39-43.
4. Чміль А. Організація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації на сучасному етапі / А. Чміль, Л. Ляхоцька, В. Розмариця. - Післядипломна освіта в Україні. - 2008. - № 1. - С. 40-45.
5. European Foundation for Quality in eLearning (EFQUEL) /Authors: Ulf-Daniel Ehlers, Cornelia Helmstedt, Marie Bijmens / EFQUEL/ 31st of October 2011/ [Electronic resource] : http://efquel.org/wp-content/uploads/2012/03/EFQUEL_White-paper_shared-evaluation_2011.pdf?a6409c/.